

Sygn. akt I ACa 269/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Bożena Wiklak

Sędziowie : SA Jacek Pasikowski

del . SO Bożena Rządzińska (spr .)

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **J. B. i G. B.**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji powódki J. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 30 listopada 2015 r. sygn. akt I C 120/15

1. oddała apelację;
2. nie obciąża powódki J. B. obowiązkiem zwrotu na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 269/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił powództwo J. B. i G. B. skierowane przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. o zadośćuczynienie i odszkodowanie oraz zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 7 200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Uzasadniając swoje stanowisko, Sąd Okręgowy ustalił, że: w dniu 5 kwietnia 2012r. powodowie zawarli z (...) Bankiem Spółdzielczym w P. umowę o kredyt odnawialny w rachunku rozliczeniowym w wysokości 180 000 zł na okres 36 miesięcy, z przeznaczeniem na działalność związaną z produkcją rolną. Kredyt był zabezpieczony hipoteką umowną łączną do kwoty 450 000 zł, ustanowioną na nieruchomościach powodów. Umową z dnia 5 lipca 2012r. Bank (...) S.A. w W. udzielił powodom pożyczki dla klientów instytucjonalnych w wysokości 255 000 zł na dowolny cel związany z finansowaniem gospodarstwa rolnego, w tym na całkowitą spłatę kredytu odnawialnego udzielonego przez (...) w P.. Pożyczka została udzielona na okres 15 lat, ze spłatą w ratach, poczynając od 20 grudnia 2012r. Wysokość raty kapitału wynosiła 1 457 zł, okres karencji w spłacie rat kapitału wynosił 6 miesięcy. Raty odsetkowe podlegały zapłacie każdego miesiąca począwszy od wykorzystania pożyczki. Zabezpieczenie spłaty pożyczki wraz z odsetkami i innymi

należnościami banku stanowi hipoteka łączna do sumy 382 500 na nieruchomościach powodów, a także cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości.

W dacie zawierania przez strony umowy pożyczki powodowie prowadzili gospodarstwo rolne, w skład którego wchodziły nieruchomości o łącznej powierzchni 18,6237 ha, ponadto dzierżawili użytki rolne o powierzchni 25,3976 ha. Oprócz uprawy roślin zajmowali się hodowlą bydła mlecznego, uzyskując dochód ze sprzedaży mleka oraz dopłat bezpośrednich. Z pożyczki udzielonej przez pozwany bank powodowie dokończyli budowę obory.

W 2012r. powodowie zaciągnęli ponadto kredyt obrotowy na kwotę 30 000 zł na okres 3 lat, kredyt samochodowy w kwocie 24 250 zł na okres 84 miesięcy.

Powodowie nie dokonali spłaty ani jednej raty kapitałowej. Pismem z dnia 20 sierpnia 2013r. doręczonym powodom dnia 16 września 2013r. poprzednik pozwanego banku wypowiedział umowę pożyczki, uzyskał następnie tytuł wykonawczy i wszczął egzekucję z majątku powodów. Ponadto kilku wierzycieli prowadzi przeciwko powodom postępowania egzekucyjne na łączną kwotę około 500 000 zł.

Powodowie są znerwicowani, powód choruje na nadciśnienie i cukrzycę.

Pozwany bank jest następcą prawnym Banku (...) S.A. w W..

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził, że żądanie zadośćuczynienia i odszkodowania dochodzone w łącznej kwocie 1 500 000 zł jest nieuzasadnione. Przekonanie powodów, że najpierw pozwany bank udzielił pożyczki, a następnie w obliczu kłopotów z jej spłatą nie poczynił żadnych działań umożliwiających rozwiązanie tej sytuacji, czym doprowadził do zadłużenia powodów i wszczęcia postępowania egzekucyjnego, uniemożliwiający rozwój gospodarstwa i dokończenie planowanej inwestycji (hodowla krów w nowo wybudowanej oborze) nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Sąd Okręgowy rozważył roszczenie odszkodowawcze powodów na podstawie zarówno art. 415 kc jak i art. 487 wz w. z art. 471 kc, dochodząc do przekonania, że żadna z przesłanek zarówno odpowiedzialności deliktowej jak kontraktowej nie została wykazana. Poprzednik prawny pozwanego banku udzielił powodom pożyczki na dowolny cel związany z finansowaniem gospodarstwa rolnego, nie zaś na konkretną inwestycję. Powodom chodziło o taki produkt, za pomocą którego mogliby spłacić zadłużenie w (...) w P. i taki produkt dostosowany do oczekiwań powodów oraz ich zdolności kredytowej bank zaoferował. Wykorzystując w całości pobraną pożyczkę na dokończenie budowy obory, nie mieli już funduszy na zakup krów, co pozbawiło ich pozyskiwania zaplanowanych dochodów z produkcji mleka i utratę płynności finansowej. Sytuacja ta doprowadziła ostatecznie do niewywiązania się ze spłaty pożyczki, zaprzestania kredytowania przez banki i w konsekwencji uruchomienie postępowania egzekucyjnego. Opisana sytuacja nie pozwala na przypisanie pozwanemu naruszenia bądź nadużycia prawa jak też niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania, co w świetle przywołanych przepisów prawa materialnego czyni żądanie powodów bezzasadnym.

Żądanie zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną, w ocenie powodów brakiem działania pozwanego w sytuacji niespłacania pożyczki, które doprowadziło ich do utraty zdrowia także nie zostało wykazane w świetle art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc. Powodowie nie wykazali w szczególności, że ich obecny stan zdrowia pozostaje w związku przyczynowym z jakimkolwiek bezprawnym działaniem pozwanego. Sąd Okręgowy nie dopatrył się również naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci utraty godności osobistej, czci i dobrego imienia. Powodowie nie wykazali, aby pracownicy banku odnosili się do nich w niewłaściwy sposób, nie podali zachowań naruszających ich dobra osobiste. Natomiast nieudzielenie powodom kolejnej pożyczki nie należy utożsamiać z naruszeniem ich dóbr osobistych. Powództwo w tej części na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 kpc.

Apelację od opisanego rozstrzygnięcia wywiodła powódka J. B., zaskarżając wyrok w całości. Skarżąca nie formułując zarzutów domagała się rekompensaty za straty poniesione przez nieodpowiedzialność banku, upatrując wadliwego

zachowania pozwanego w udzieleniu pożyczki mimo braku zdolności kredytowej po stronie powodów i zaniechania pomocy w sytuacji utraty płynności finansowej.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w przedmiocie procesu (art. 227 kpc) nie są obarczone błędem i znajdują oparcie w materiale dowodowym zgromadzonym w toku postępowania. Sąd Apelacyjny przyjmuje zatem wskazanie ustalenia za własne, dzieląc również ich ocenę jurydyczną, przeprowadzoną w zgodzie z dyrektywami zawartymi w art. 233 § 1 kpc.

Skarżąca wprawdzie nie sformułowała zarzutów naruszenia tak prawa procesowego jak i materialnego, ale z treści wywiedzionego środka zaskarżenia należy wnioskować, że upatruje bezprawnego działania pozwanego w udzieleniu niewłaściwego produktu bankowego w postaci pożyczki hipotecznej, przyznania tej pożyczki mimo braku zdolności kredytowej po stronie powodów, a następnie nieudzielenie dalszego wsparcia kredytowego dla dokończenia zaplanowanej inwestycji w gospodarstwie rolnym (budowa obory). Ukończenie jej bowiem i zakup krów umożliwiający rozpoczęcie produkcji mleka gwarantowały dopiero planowany cel i odzyskanie płynności finansowej, zdaniem powódki. Tymczasem bank wycofał się z dalszego finansowania inwestycji doprowadzając, w ocenie skarżącej, do groźby utraty zarówno majątku powodów w związku ze wszczęciem egzekucji jak i utraty godności, dobrego imienia w lokalnym środowisku.

Udzielenie pożyczki hipotecznej spowodowane było oczekiwaniami powodów, którzy posiadając niekorzystny do finansowania nakładów inwestycyjnych kredyt odnawialny w rachunku rozliczeniowym w (...) w P., dążyli w pierwszej kolejności do jego spłaty, aby z innego produktu bankowego sfinansować dokończenie budowy obory. Kredyt inwestycyjny w takiej sytuacji nie był właściwym produktem, albowiem przeznaczony jest on na zakup nieruchomości, ruchomości albo realizację zadania inwestycyjnego, nie może być natomiast wykorzystany na spłatę kredytu w innym banku. Kredyt inwestycyjny jest produktem celowym, przeznaczonym do realizacji konkretnego celu. W wyniku rozpoznania celów finansowania powodów, strony wspólnie ustaliły odpowiedni dla ich realizacji produkt bankowy, którym była pożyczka hipoteczna, możliwa do wykorzystania na dowolny cel. Powodowie spłacili kredyt odnawialny w (...) w P., pozostałe środki przeznaczyci na budowę obory. Powodowie zrealizowali zatem zamierzony cel, co zarzut oferowania im niewłaściwego produktu czyni bezzasadnym, w konsekwencji wyłączając bezprawność działania banku.

Pożyczka hipoteczna była udzielona powodom w maksymalnej wysokości, wynikającej z wyceny ich nieruchomości (60% wartości) sporządzonej na zlecenie powodów w celu uzyskania kredytu jeszcze w (...) w P.. Bank ocenił na podstawie operatu szacunkową zdolność kredytową powodów. Jeszcze przed ukończeniem obory, powodowie zaprzestali spłacania odsetek, nie dokonali spłaty żadnej raty kapitałowej, zadłużyli się w innych bankach, których to zobowiązań, przekraczających 55 000 zł nie spłacali. Udzielenie dalszego kredytu wnioskowanego przez powodów nie mogło więc być uwzględnione z powodu utraty zdolności kredytowej. Gołosłowne są twierdzenia powodów, że bank wprowadził ich w błąd co do zamiaru kredytowania zakupu krów w sytuacji, gdy udzielił im pożyczki hipotecznej w maksymalnej wysokości. Natomiast dalsze ewentualne kredytowanie uzależnione było od przyszłej nieznannej zdolności kredytowej, którą, jak się okazało, powodowie utracili z przyczyn opisanych wyżej. Powodowie zaś zarzucali bankowi odmowę dalszego wsparcia finansowego, wywodząc, że bank udzielił im kredytu inwestycyjnego na realizację całego przedsięwzięcia gospodarczego (spłata kredytu w (...), budowa obory i zakup krów), podczas gdy takie przekonanie nie miało uzasadnionych podstaw w okolicznościach sprawy.

W świetle powyższego, zarzut skonstruowany na wprowadzającym powodów w błąd postępowaniu banku okazał się chybiony.

W konsekwencji należy przyjąć, za Sądem Okręgowym, że roszczenie odszkodowawcze powodów nie znajduje podstawy prawnej, ani na gruncie odpowiedzialności kontraktowej banku (art. 471 kc), ani odpowiedzialności deliktowej (art. 415 kc). Co więcej, skarżąca nie wykazała żadnej przesłanki wynikającej z przywołanych regulacji prawnych, w tym bezprawności, winy, szkody, także co do wysokości czy wreszcie związku przyczynowego między wskazanymi elementami.

Żądanie zadośćuczynienia za utratę zdrowia (art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc) pozostające po części w związku z omówionymi przesłankami także nie zostało wykazane. Skarżąca nie kwestionuje poglądu, wyrażonego przez Sąd Okręgowy, że brak jest w sprawie dowodów na okoliczność związku przyczynowo-skutkowego między obecnym stanem zdrowia powódki a działaniami pozwanego banku, co więcej, brak dowodów nawet na okoliczność tegoż stanu zdrowia, a tym bardziej na okoliczność jego rozstroju.

Odnosząc się do kolejnej kwestii związanej z naruszeniem przez bank dóbr osobistych powodów, w postaci godności i dobrego imienia w środowisku lokalnym (art. 23 kc), należy stwierdzić, że przekonanie skarżącej o istnieniu związku między nieudzieleniem kolejnej pożyczki czy kredytu przez pozwanego i wszczęciem postępowania egzekucyjnego a naruszeniem opisanych dóbr osobistych nie jest tożsame z obiektywnie istniejącym naruszeniem.

Dla skorzystania z instrumentów przewidzianych w ustawie koniecznym jest ustalenie, że doszło do naruszenia dobra osobistego, względnie jego zagrożenia naruszeniem (art. 24 § 1 k.c.), czemu skarżąca nie sprostала.

Na gruncie komentowanej regulacji podkreśla się, że niemajątkowa ochrona dóbr osobistych ma naturę obiektywną, to jest niezależną od winy, bowiem wystarczającą przesłanką jej udzielenia jest bezprawność działania sprawcy. Jednakże, gdy chodzi o roszczenia majątkowe związane z naruszeniem dóbr osobistych ustawa odsyła do reguł ogólnych dotyczących zasad przyznawania odszkodowania lub zadośćuczynienia (zdanie drugie § 1 art. 24 k.c. i § 2 tegoż przepisu). Oznacza to, że w wypadku żądania zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dobra osobistego przesłanką konieczną jest stwierdzenie winy po stronie osoby odpowiedzialnej (art. 448 k.c.).

Przedstawione okoliczności w badanej sprawie czynią uprawnionym wniosek, że nie doszło do naruszenia dobra osobistego powódki w postaci godności i nie zrealizowały się przesłanki warunkujące przyznanie zadośćuczynienia w oparciu o przepis art. 448 kc. Pozwany obalił domniemanie bezprawności naruszenia dóbr osobistych, które miało być skutkiem ustalonych okoliczności, albowiem udzielając pożyczki hipotecznej czy odmawiając dalszego kredytowania powodów działał w granicach prawa, zaś nieregulowanie zobowiązania przez pożyczkobiorców uprawniało bank do wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Powodowie zaś nie udowodnili żadnej z przesłanek odpowiedzialności deliktowej banku, nie dostrzegli również ryzyka związanego z zaciąganiem kredytów.

W konsekwencji żądanie oparte na regulacji art. 448 kc w zw. z art. 23 i 24 kc także nie zasługiwało na uwzględnienie, a zarzuty odnoszące się do zreferowanej kwestii należy uznać za chybione.

W tym stanie rzeczy, wyniki kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia prowadzą do wniosku o jego zgodności z prawem.

Wobec bezzasadności zarzutów apelacji, podlegała ona oddaleniu na podstawie art. 385 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w odwołaniu do zasady słuszności, wyrażonej w art. 102 kpc. W ocenie Sądu Apelacyjnego w ustalonych okolicznościach badanej sprawy zarówno sytuacja majątkowa skarżącej jak i fakty związane z postępowaniem uzasadniają odstąpienie od obciążenia jej kosztami należnymi stronie pozwanej. Powódka, działając samodzielnie, podjęła próbę zweryfikowania orzeczenia Sądu I instancji, w jej przekonaniu i rozumieniu spornych zagadnień, niesłusznego. W badanym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe z punktu widzenia ocen dokonywanych z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego, a także silniejszej ekonomicznie pozycji pozwanego jako profesjonalnego podmiotu.